

Uttalelse 11

Er vi beredt for ei skikkelig krise?

Det sies at vi er 40 – 45 % selvforsynt med mat i Norge i dag. Mange har tatt til orde for at det er for lavt. Selvforsyningsgraden er svært sårbar ved tørke, flom, pandemi, krig eller uro i verdenshandelen. Matproduksjonen vil reduseres kraftig på kort sikt, hvis for eksempel kritisk infrastruktur som strøm, vann eller veger slutter å fungere.

Et moderne melkebruk er helt avhengig av kontinuerlig tilgang på strøm, vann, kraftfor og at tankbilen kan hente melk hver 3. dag. En melkerobot krever høy og stabil strømtilførsel og ei melkeku drikker opptil 100 liter vann om dagen. Tilgang på kunstgjødsel og diesel er viktig i et litt lengre tidsperspektiv. Dersom en eller flere av disse innsatsfaktorene forsvinner, reduseres matproduksjonen kraftig på kort sikt. Bonden kan ikke levere i noe nærheten av det samme volumet som før. Dette er bekymringsfullt, først og fremst for de som ikke har kunnskap eller ressurser til å produsere sin egen mat.

I ei krise vil vi på sikt kunne endre matvanene våre og utnytte matressursene våre bedre. Vi kan for eksempel kaste mindre mat, dyrke mer poteter og spise mer havre/bygg/rug. I et slikt scenario er det uansett viktig å ha bønder som kan produsere det som blir etterspurt. Det blir stadig færre bønder og lengre mellom hvert gardsbruk i drift.

Forsyningslinjene er også sårbare. Det blir færre og færre meierier, slakterier og kornmottak rundt om i landet. Det viktigste tiltaket er å ha nok bønder med kompetanse og utstyr til å fortsette å produsere mat i en krise. Den beste beredskapen er å ha gardsbruk i drift over hele landet og ha lokale bønder med kunnskap om hvilke muligheter som finnes i hvert område.

Det er god matberedskap å ha mange bønder på små og mellomstore bruk. Vi trenger mangfold i produksjonen, for å være rustet mot ekstremvær og smittsomme sykdommer hos dyr og planter. Det må lønne seg å ha ei sunn jordhelse med god drenering – også på de små og bratte jordstykkene.

Matberedskap er et offentlig ansvar, for nok mat til befolkningen er den viktigste kilden til fred og stabilitet i et samfunn.

Forslagsstiller: SVs jordbrukspolitiske nettverk